

NEXUS INSTITUUT

Johannes Vermeer Prijs

23 oktober 2009

Pierre Audi. Een kosmopoliet tussen hemel en aarde Het mysterie van religie en dood. De overtuigingen van Pierre Audi

Fragmenten

La Juive van Fromental Halévy, in september 2009 de nieuwste encscenering van Pierre Audi bij De Nederlandse Opera, was een hoogtepunt voor het opmerkelijk brede functioneren van de artistiek leider en regisseur. *La juive* (1835) gaat over het eeuwenoude conflict tussen joden en christenen, leidend tot discriminatie en vervolging.

Na een vier uur en een kwartier durende verbijsterend heftige première op vrijdagavond 4 september was er de volgende zondag in het Muziektheater een negen uur durende conferentie van het Nexus Instituut naar aanleiding van de voorstelling. De titel luidde: *'Reflections on Man after the End of History. Part 1. Faith, Death, and Freedom.'*

Bij de meer dan twintig sprekers waren onder anderen de Londense rabbi Jonathan Sacks, minister van justitie Ernst Hirsch Ballin (joodse vader, katholieke moeder), de net in Rotterdam ontslagen adviseur professor Tariq Ramadan, de musicoloog Charles Rosen en Nina Khrushcheva, de achterkleindochter van de voormalige Sovjet-leider Nikita Chroestjov en Pierre Audi. Er waren 1200 bezoekers.

Het Nexus Instituut van de Universiteit van Tilburg bestudeert het Europese cultuurgood in zijn kunstzinnige, filosofische en levensbeschouwelijke samenhang om zo inzicht te bieden in eigentijdse vragen en uitdagend vorm en richting te geven aan het cultuurfilosofische debat. Pierre Audi is ook lid van de Raad van Advies van het Instituut.

Een van de conclusies van *La Juive* kan zijn dat godsdienst mensen etiketten opplakt die toevallig en dus nietszeggend zijn. Mensen hebben een beperkte blik, ook op zichzelf. Ze zijn zich niet altijd bewust van hun verleden en de betekenis daarvan voor hun persoonlijkheid en hun relaties met anderen en met de rest van de wereld.

Tijdens de Nexus-conferentie werd eraan herinnerd dat de Amsterdamse joodse filosoof Spinoza in de 17de eeuw zei: schaf het geloof in het bovennatuurlijke af. Maar religie is niet af te schaffen. God werd door Nietzsche dood verklaard en dat gebeurde later opnieuw, in de vorige eeuw. Toch leeft God nog wel degelijk en sterker nog: God, die door de moslims Allah wordt genoemd, is terug op het wereldtoneel.

Pierre Audi is in Libanon rooms-katholiek opgevoed, zijn moeders familie kwam uit het christelijk getto in Damascus. Audi is niet langer belijdend katholiek. 'Ik was in Beiroet misdienaar. Maar voor mij was dat alleen iets theatraals, het was geen uiting van spiritualiteit. Ik voel nu wel een spiritualiteit. Ik ben niet iemand die zegt: ik geloof niet. Ik respecteer het.

Ik was gefascineerd door het ritueel van religie, ik organiseer dat ook heel gemakkelijk op het toneel.'

Kasper Jansen

Vrij Nederland

19 september 2009

Blinde Vlekken Waarin Schopenhauer en Zizek de grote oplossingen zoeken

Fragmenten

Tijdens de Nexus-conferentie over 'geloof, fanatisme en vrijheid na het einde van de geschiedenis' die onlangs in Amsterdam werd gehouden, vertelde de Sloveense cultuurfilosoof Slavoj Zizek tussen neus en lippen door dat hij een fan was van Robespierre, de man die tijdens de Franse Revolutie alles wat krom was recht praatte en duizenden tegenstanders naar de guillotine dirigeerde. Zizek koketteert met zulke uitlatingen. Bij andere gelegenheden poseert hij graag als leninist of stalinist. Maar ondertussen is die hartstocht voor de slachter van de Franse Revolutie niet louter ironie. Zizek heeft iets met absolutistische machtspolitiek. Hij vindt democratie maar een softe bedoening, een politiek systeem dat in zijn ogen verhindert dat er politieke krachten ontstaan die zich effectief tegen 'het kapitalisme' keren en die zouden kunnen zorgen voor een nieuw soort communisme.

Het aardige van filosofen is dat hun uitgesproken ideeën zelden zo eenzijdig radicaal uitpakken... Zo nuanceerde Slavoj Zizek zichzelf door als alternatief voor geweld voor te stellen dan maar blanco te stemmen.

Carel Peeters

Het Financieele Dagblad

12 september

Nederlands zijn, het is niet eenvoudig

Fragment

Sacks betoogde dat we voor het verminderen van de religieuze spanningen, die grote gevolgen hebben voor de maatschappij en politiek, onze hoop niet moeten richten op verdere secularisatie. Nu de religiositeit in grote delen van de wereld weer toeneemt, moeten tolerantie en het respectvol samenleven juist worden onderbouwd vanuit een religieus perspectief. Een daartoe ziet hij voldoende mogelijkheden, gezien de gezamenlijke wortels van de monotheïstische godsdiensten.

Vanuit dit religieuze perspectief hield hij een pleidooi voor de liberale democratie. Want deze

maakt iets mogelijk wat volgens hem geen enkele godsdienst op eigen kracht is gelukt: een omgeving scheppen waarin mensen met uiteenlopende religieuze overtuigingen vreedzaam kunnen samenleven.

Het vergezicht van Sacks kan dienen als wenkend perspectief, ook al zijn we er nog ver van verwijderd. Aan voorbeelden van religieus geïnspireerde intolerantie ontbrak het aan de Nexus-gesprekstafel niet: oplevend anti-semitisme, mensenrechtenschendingen van religieus geïnspireerde regimes als die in Iran, en terroristische aanslagen van het Midden-Oosten tot Afghanistan. Het onwankelbare geloof in de eigen waarheid en een daaraan gekoppelde zendingsdrang staat de ontwikkeling richting pluralisme nog vaak in de weg.

Michiel Goudswaard

Katholiek Nieuwsblad

11 september 2009

‘Van de ene tragedie naar de andere’

Fragmenten

Pikant vandaag is de aanwezigheid van Tariq Ramadan, de omstreden moslimintellectueel die afkomst is uit een islamitische familie. Hij werd onlangs ontslagen als adviseur integratie van Rotterdam en als gasthoogleraar van de Erasmusuniversiteit. Het is een wonderlijk gezicht de man die door Amerika verdacht wordt van terroristische connecties, ontspannen te zien babbelen met Ernst Hirsch Ballin, de minister van justitie.

[...]

Sacks wijst erop dat een opera [*La juive*] intussen wel een gerieflijke afstand scheidt tussen toneel en publiek. Maar dat publiek, dat braaf klapt bij de ene tragedie, wordt acteur in de volgende.

“Dood aan de joden”, schreeuwt het middeleeuwse gepeupel in de opera. Hetzelfde riepen echter de demonstranten tegen Israël in januari 2009 in alle Europese hoofdsteden. Sacks krijgt een lang en warm applaus.

Maar ja, dat krijgt Tariq Ramadan even later ook als hij zegt dat men daarmee gerechtvaardigde kritiek op Israël niet kan afdoen. Zijn gesprekspartner Yossi Klein Halevi dient hem van repliek: Israël kent een levendig en hard politiek debat, dat met kritiek kan omgaan. Maar dan moet men eerst wel het bestaansrecht van Israël erkennen. Dáár had het in de januaridemonstraties aan geschort.

De joodse spreker krijgt geen applaus. Dáár had de opperrabbin nog niet aan gedacht. Het publiek bij de ene tragedie, kan dat blijven bij de volgende, en vergeten te klappen.

Henk Rijkers

Nieuw Israelitisch Weekblad
11 september 2009

Bede om liberale democratie

Fragment

In de drie fora waren er twee dissidenten die, ondanks hun bewondering, kritiek uitten op Sacks: Halbertal en Zizek. Halbertal vindt dat "we te zachtaardig zijn geweest de religie. Had Sacks ook zijn schitterende interpretatie van de Bijbel gegeven als hij niet Spinoza of Locke had gelezen? Kan religie zichzelf veranderen van binnenuit?" Alle grote veranderingen in de godsdiensten zijn gekomen door ontwikkelingen van buitenaf, was zijn antwoord. De razendsnelle denker en spreker Slavoj Zizek zette vraagtekens bij het liberalisme. "Honderdvijftig jaar geleden verzette het liberalisme zich tegen alles waarvoor het nu opkomt." Zizek wil terug naar de analyse en het activisme van Marx en Lenin, want de liberale democratie gaat de wereldproblemen niet oplossen. Met zijn gepeperde uitspraken was hij het zout in de pap van een intellectueel voedzame dag.

Tamarah Benima

NRC Handelsblad
11 september 2009

'Islamitisch extremisme is niet meer cool' **Terrorisme - Expert Marc Sageman over de verminderde relevantie van Al-Queda en het kleine-groepenfenomenen**

Fragmenten

Hoe word je extremist? Sageman ziet het als een twee-stappenproces. „Je maakt deel uit van een tegencultuur. Je protesteert tegen de manier waarop moslims worden behandeld, en dan ga je over tot geweld als blijkt dat de wettige wegen om je morele woede te uiten zo ineffectief zijn."

En dan ga je iets opblazen? Veel mensen gaan demonstreren voor dit of dat, maar er zijn er maar weinig die vervolgens overgaan tot geweld.

„Het is een sociaal proces, het kleine-groepenfenomeen. Het gaat om kleine groepjes mensen die denken dat ze beter zijn dan anderen, die zich isoleren, en die zich dus kunnen overgeven aan dit groeps-ding. Ze vertellen elkaar dat de media vooringenomen zijn. Ze vinden van alles op internet, dat een erg zelf-selecterende, zelf-censurerende bron van informatie is. Het is een progressief voortschrijdend proces. Het is een sociaal proces. En dat sociale proces is heel erg een collectief proces. Terrorisme is niet een persoon die worstelt met zijn eigen ideeën, zoals vaak in het Westen wordt gedacht. Nee, het zijn vooral mensen die met hun vrienden praten en die zich opofferen voor hun vrienden."

Is de islam een deel van het probleem?

„Nee, ik zeg niet dat de islam het probleem is, het probleem is extremistisch geweld. Je hebt linkse en rechtse extremisten en islamitische en christelijke.”

Islam kan een bron van inspiratie zijn, getuige Al-Qaeda.

„Ja, je kunt altijd een ideologie verdraaien, zelfs boeddhisme, dat helemaal niet gewelddadig is. Kijk maar naar Sri Lanka.”

Saoedi-Arabië, geboorteland van Bin Laden, is nog het grootste probleem, zegt Sageman, met grote groepen jonge mensen die niets te doen hebben. „Dat maakt hen bevattelijk voor extremistische ideeën. In het Westen is Bin Laden veel minder een probleem, in elk geval stukken minder dan vier jaar geleden.”

Want het terrorisme in naam van de islam vlakt in het Westen af, zegt Sageman. Hij wijst erop dat de laatste gewonden door islamitisch terrorisme daar dateren van vier jaar geleden.

Door adequater optreden van politie en veiligheidsdiensten?

„Ten dele, maar het punt is dat het aantal arrestaties enorm is verminderd. Dus het is niet alleen de politie. Als de politie de belangrijkste factor was, zou het aantal arrestaties ten minste gelijk blijven. Maar er zijn geen mensen meer om te arresteren. Want ik denk dat de aantrekkingskracht van islamitisch extremisme is verminderd. Ik denk dat wanneer milieuvervuiling en opwarming van de planeet toenemen, de aantrekkingskracht daarvan zal toenemen.”

De gruwelijkheden van Al-Qaeda - de aanslagen in Madrid en Londen, de smerige oorlog in Irak waarin moslims vermoorden - stoten veel jongeren af. „In veel plaatsen is het niet meer cool om daarbij te horen. Het was in 2004 en 2005 in Amsterdam cool om Al-Qaeda en het Iraakse verzet te steunen. Maar toen in 2006 de lokale stammen zich tegen hen keerden trad de desillusie in. De dromen bleken niet aan te sluiten bij de werkelijkheid. Dus gaan er minder mensen naar Irak, naar Afghanistan en Pakistan. De zuivere strijd wordt nu gevoerd in Somalië, met name toen de Ethiopische christenen er binnenvielen.”

Dus ook al komt er geen staat in Palestina, het terrorisme in naam daarvan verdwijnt?

„Ja, in het Westen. Je moet onderscheid maken tussen jonge moslims die willen vechten voor de moslimgemeenschap en naar Somalië of iets dergelijks trekken - maar zelfs dat wordt minder - en die thuis bommen leggen. Alleen als er nog een grote uitbreiding van het aantal troepen in Afghanistan komt, kan dat nog een paar jonge jongens inspireren en kan er een opleving komen van het geweld.”

Nexus-debat: God is niet dood!

Fragmenten

http://www.wereldjournalisten.nl/artikel/2009/09/08/god_is_niet_dood/

‘Passion for Faith’, was een van de drie debatthema’s van de Nexus-dag. De andere 2 behelsden ‘passion for death’ en ‘passion for freedom’. De dag stond in het teken van de opera *La Juif* van Fromental Halévy die de avond ervoor was opgevoerd in het Muziektheater in Amsterdam. Een opera waarin geloof, antisemitisme en wraak centraal stonden.

Keynotespeaker was Jonathan Sacks, opperrabbin van de Verenigde Hebreeuwse Congregatie van het Britse Gemenebest. Sacks kwam, in een adembenemende lezing over de stereotypering door de eeuwen heen van de jood, tot de pijnlijke conclusie dat mensen eigenlijk weinig van de geschiedenis leren en dat daarom de geschiedenis, ondanks alles, zich toch herhaalt.

Sacks probeerde religie met de liberale democratie te verbinden door te betogen dat i.c. veel van de joodse geschriften feitelijk in lijn zijn met de liberale democratie. Beide systemen gaan immers uit van wederkerigheid: mijn vrijheid moet niet ten koste van de ander gaan. ‘God creëerde diversiteit’.

Pratap Bhanu Mehta en Ramadan vonden elkaar in de vergelijking van de verloren sleutel en de lamp. Bhanu Mehta is president van de prestigieuze denktank Center for Policy Research. Hij vertelde over de verloren sleutel. De zoekende ziet ergens een lamp branden en gaat daar naar zijn sleutel zoeken terwijl hij daar nooit is geweest. De problemen, en daarmee de oplossing, worden gezocht waar ze niet zijn: over etnische problemen wordt te vaak ten onrechte een religieuze saus gegoten, vinden beide filosofen.

Maar Ramadan kan zich vooral vinden in de vaststelling van Bahnu Metha dat het tegenwoordig gaat om een crisis in autoriteit: wie heeft het recht om te beslissen? De ‘oude’ machthebbers moeten het recht delen met anderen, met bijvoorbeeld migranten. Ramadan: ‘Het gaat om een intrinsieke dynamiek. Het verdacht maken van bijvoorbeeld moslims als zouden ze niet als loyale burger kunnen functioneren hoort daarbij. Maar de overgrote meerderheid van de moslims integreert, doet mee aan de Nederlandse samenleving. Dat is een feit. Het is dan ook een niet vol te houden verhaal. It’s over, they are Dutch! Laat daarom oude migranten nieuwe burgers worden en laat hen nieuwe inwoners helpen om nieuwe burgers te worden.’

Ernst Hirsch Ballin, minister van Justitie, meent dat eerder het groepsdenken dan religie een belemmering kan vormen voor de samenleving. ‘Het gaat niet om “de” katholiek, “de” moslim of “de” politicus. Ik ben katholiek, maar dat is niet de bepalende factor. Ik ben allereerst mens en daarna nog veel andere zaken. Mijn identiteit bestaat uit vele elementen.’ Hirsch Ballin laat zich niet door zijn geloof leiden in zijn beslissingen: ‘Het politieke argument telt in een democratie. Het gaat om het zoeken van de waarheid boven de diverse religieuze lijnen.

Univers

10 september 2009

Worth dying for?

Fragmenten

As impressive as Zainab's personality, is the list of names that join Nexus-founder Rob Riemen on stage at the Amsterdam Music Theatre. Chief Rabbi Jonathan Sacks delivers to the keynote lecture. Cellist Karim Wasfi, the co-conductor of the Baghdad Symphony Orchestra, speaks about the importance of playing Beethoven and Schubert in Bagdad -after Saddam. And at the end of the day, the Slovenian philosopher Slavoj Žižek, with his overwhelming energy, makes sure that the 1200 people in the public cannot let their attention drift away.

When she fought against Saddam Hussein, Zainab Al-Suwaij was twenty years old: "Why? Life was hijacked, freedom of speech was targeted by the government. I wanted to be free. I wanted my voice to be heard. During the demonstrations people were shot. I felt it my responsibility to help them. We started to free the political prisoners. In the prison I walked into a torture chamber. I saw the tools. I came out another person..." she says.

Now, almost twenty years later, a similar story about violations of human rights, only more explicit, tells Iranian human rights activist Landan Boroumand. She speaks about kids, arrested after the recent, disputed elections in June in Iran. These kids were, within a few minutes, condemned to death. And the girls were, before being executed, systematically raped. To force God not to allow them into heaven. Hearing these horrors, Rob Riemen loses his temper for a moment and reacts emotionally: "What is this for a regime of charlatans..?"

Meike Oosterwijk

Het Parool

7 september 2009

De godsdienst is terug van weggeweest

<http://www.parool.nl/parool/nl/224/BINNENLAND/article/detail/261095/2009/09/07/De-godsdienst-is-terug-van-weggeweest.dhtml>

Zouden ze bereid zijn te sterven voor hun geloof? Die vraag moest zowel de islamitische denker Tariq Ramadan als minister Ernst Hirsch Ballin van Justitie zondag beantwoorden tijdens een conferentie van het Nexusinstituut in het Muziektheater in Amsterdam.

Ze gaven beiden een voorzichtig antwoord. Ramadan: "Niet voor het geloof op zich, maar voor de waarden en principes als menselijke waardigheid en rechtvaardigheid." Hirsch Ballin: "Op die vraag is geen antwoord mogelijk zolang het moment niet daar is. Misschien voor andere mensen."

Addie Schulte

HP De tijd

4 september 2009

Ramadan komt naar u toe dit weekend

Fragment

Zondag gaat Ramadan in debat met onder meer Jonathan Sacks, Ernst Hirsch Ballin en John Gray in het Amsterdamse Muziektheater. Organisator is het prestigieuze Nexus Instituut, dat twintig topintellectuelen uit de hele wereld in debat laat gaan over 'Tolerantie versus Fundamentalisme'.

Deze conferentie was al maanden geleden gepland. Heeft de organisatie overwogen Ramadan te schrappen na de recente commotie rondom zijn werk voor een extreem Iraanse tv-station? "Nee," zo meldt Marcel van den Boogert van het Nexus Instituut. "We hebben niet overwogen Ramadan te schrappen. Het waarom zal door directeur Rob Riemen worden uitgelegd bij de opening van de conferentie."

Niek Stolker

De Groene Amsterdammer

28 augustus 2009

Bruggenbouwster tussen de VS en Irak

Fragmenten

Zainab Al-Suwaij is een van de deelneemsters aan de Nexus-conferentie Reflections on Man after the End of History op 6 september in Amsterdam, waarin de kwestie tolerantie versus fundamentalisme centraal zal staan.

Zainab zet zich behalve voor Irak in voor de rechten van moslimvrouwen: 'Ik geloof dat verandering van binnenuit mogelijk is. Niet de religie is het probleem, maar de mensen zijn dat. Veel gewoonten in verschillende islamitische landen komen voort uit de lokale cultuur, daar heeft de religie niets mee van doen. In Irak zeggen ze bijvoorbeeld dat iets "aib" is, dat is: cultureel onaanvaardbaar. De aib is onderdrukkender voor moslimvrouwen dan de islam. Een werkende vrouw is cultureel onaanvaardbaar, maar is volgens de islam geen probleem.'

Na de bevrijding van Irak had Zainab [Al-Suwaij] een aanvaring met het geestelijke establishment: 'Ik organiseerde een conferentie over politieke en economische rechten van vrouwen in Hela, het historische Babyfoon. Veel deelnemers waren traditionele vrouwen. Na de eerste dag zeiden ze: we moeten onze imam raadplegen, wat hier gebeurt, is strijdig met de islam. De imam herkende mijn naam, hij kende mijn grootvader [vooraanstaand ayatollah in Bastra] en mijn oom. Ik legde hem het programma voor: politieke en economische rechten van vrouwen. Hij zei: "Dat kan niet. In onze maatschappij moeten vrouwen thuis zijn en voor de kinderen zorgen." Ik hield hem voor dat de profeet Mohammed trouwde met Chadidja, zijn

eerste vrouw. Zij was een zakenvrouw en hij werkte voor haar. Is dat geen voorbeeld van economische zelfstandigheid? Mohammed trouwde verder met Aisha, zijn laatste vrouw, die een leger naar Basra leidde om te vechten. Is dat geen politieke participatie? De imam had geen antwoord. Hij zei: "Ga je gang en laat mij verder met rust."

Jaap van Wesel

NRC Handelsblad
21 augustus 2009

We moeten geweld niet schuwen

Fragmenten

Er is sinds medio jaren negentig nauwelijks een jaar voorbijgegaan zonder één, twee of drie nieuwe boeken van Slavoj Žižek. En dan zijn er nog zijn talrijke voordrachten, opstellen her en der, onder andere op de aan hem gewijde internetsite *International Journal of Žižek Studies*. En volgende maand op de Nexus-conferentie in Amsterdam, waar hij - constateert hij een tikje teleurgesteld met een blik op het programma - alleen maar geacht wordt aan een forum deel te nemen.

Liever steekt hij van wal in een lang betoog, vol onverwachte associaties, grappen en paradoxen. En dat in een hem typerende stijl: jachtig, snel associërend en met een onnavolgbare body language. Wanneer de filosofie hem eenmaal in de greep lijkt te hebben, de lange monologen beginnen en zijn hersens op volle toeren draaien, grijpt Žižek regelmatig naar zijn neus en wordt het betoog onderbroken door vreemde snikken. Wie hem ooit zo heeft horen praten, zal dat niet gauw vergeten.

In boek na boek ontpopt 'Elvis' Žižek zich tot een prominent en luidruchtig advocaat van radicale politiek in het algemeen, en marxisme en communisme in het bijzonder. Neem het vorig jaar verschenen *Violence*. Dit onderzoek naar de 'subjectieve, objectieve en symbolische' betekenis van het begrip geweld, en de schijnheilige wijze waarop daarover onder hedendaagse kapitalistische verhoudingen wordt gesproken, eindigt in een pleidooi om geweld, in de zin van radicaal optreden, vooral niet te schuwen.

Žižek ontleedt tot op het bot het optreden van grootkapitalisten die door middel van filantropie en dialoog het objectief gewelddadig karakter van hun positie aan het oog proberen te onttrekken. In de moderne informatiemaatschappij mag, nee moet iedereen meepraten, zijn mening zeggen. Altijd de dialoog op gang houden. Van elk flesje mineraalwater bij Starbucks gaat vijf cent naar het milieu, ter symbolische leniging van de verwoestingen die het kapitalisme zelf aanricht. Maar de machtsverhoudingen veranderen niet. „Het gevaar van nu is niet passiviteit, maar pseudo-activiteit, de drang 'actief' te zijn, te 'participeren', de inhoudsloosheid te maskeren."

Er is, schrijft Žižek, een „radicale omwenteling van sociale verhoudingen" nodig. Het moet maar eens afgelopen zijn met het geweldstaboe waarvan bijvoorbeeld de Duitse filosoof Peter Sloterdijk zich tolk heeft gemaakt. Sloterdijk meent dat de ideologieën van de twintigste eeuw het gebruik van geweld in het politieke denken hebben gediscrediteerd, en dat de wereld sindsdien beter in kleine stapjes kan worden bestierd, zonder het streven naar utopia's. Zo'n

standpunt overlaadt Zizek met hoon: er is niets mis met het streven naar radicale verandering - sterker nog: die is noodzakelijk. En dan er is geen aanleiding om op voorhand van geweld af te zien - zo'n preutsheid speelt alleen de gevestigde machten in de kaart.

Zizek is een van de vele prominente denkers op de conferentie die het Nexus Instituut op zondag 6 september a.s. organiseert in het Muziektheater Amsterdam: 'Reflections on Man after the End of History. Part 1. Faith, Death, and Freedom'. Inlichtingen en aanmelding via www.nexus-instituut.nl

Zizeks *Violence* is zojuist bij uitgeverij Boom in Nederlandse vertaling verschenen als *Geweld*, vertaling van Ineke van der Burg. *First as tragedy, then as farce* verschijnt later dit jaar bij de New Yorkse uitgeverij Verso.

Een fraai recent voorbeeld van Zizeks betoogtrant als radicaal politiek denker is, op YouTube, de lezing *What does it mean to be a revolutionary today*.

Raymond van den Boogaard